

**TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A
D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

**LA IGUALTAT DE GÈNERE A TRAVÉS
DEL TAULELL. UNA EXPERIÈNCIA
AL MUSEU I A L'AULA.**

Nom de l'alumna: Reyes Bodí Peña

Nom del tutor/a de TFG: Marc Ribera Giner

Àrea de Coneixement: Didàctica de l'Expressió Plàstica

Curs acadèmic: 2018/2019

Índex.

1.	Resum	4
2.	Justificació	6
3.	Introducció teòrica. Estat de la qüestió	6
4.	Metodologia	8
	4.1 Cronograma	9
	4.2 Desenvolupament de les unitats	10
	4.3 Avaluació	15
	4.4 Materials	15
5.	Conclusions	16
6.	Referències bibliogràfiques	18
7.	Annexes	19
	7.1 Annex I	19
	7.2 Annex II	21
	7.3 Annex III	26
	7.4 Annex IV	27

Agraïments.

En primer lloc, agrair la dedicació i ajuda rebuda durant aquests mesos a Marc Ribera Giner, tutor d'aquest Treball Final de Grau; gràcies per les teues ajudes i propostes de millora, per donar-me l'oportunitat d'entrar i conèixer millor el Museu del Taulell "Manolo Safont" d'Onda.

En segon lloc, a amics i amigues per animar-me i ajudar-me en certs moments. També a la meua família, per ensenyar-me tant i educar-me sempre amb respecte.

Finalment, a persones que han col·laborat d'una manera o una altra, per contribuir amb la informació, donar consells i contar experiències.

1. Resum.

Temes d'actualitat que, desgraciadament, no són els més humans, porten a plantejar qüestions sobre la base educativa de les persones. Com a persones, tenim uns drets, una llibertat i una igualtat de gènere. No obstant això, aquest últim valor es respecta molt poc i des de l'ensenyança a l'escola, a casa i per què no als museus, es poden treballar aquests conceptes amb els més menuts i les més menudes, perquè coneguen, aprenguen i també gaudisquen d'una forma diferent.

Per això, l'elecció d'aquest fantàstic espai com ho és, el Museu del Taulell "Manolo Safont" d'Onda, elegit perquè ajuda a l'escola i perquè és un molt bon complement educatiu. Així com l'elecció de la importància i concepció d'igualtat de gènere, per ser més conscients de la realitat que ens envolta, així com apreciar pensaments d'igualtat i convivència. Amb el Museu, s'apropa al concepte d'igualtat de gènere dels més menuts d'una forma divertida.

Aquesta proposta és un projecte interdisciplinar perquè intenta eliminar les barreres entre les diferents àrees i juntar-les per aconseguir un aprenentatge global. La proposta està directament relacionada amb el Currículum de Primària i amb les competències bàsiques. Mitjançant unes visites i activitats didàctiques tant fora com dins del Museu, es permet connectar amb l'àmbit escolar de l'alumnat de Primària, especialment amb alumnes de segon cicle. A més, amb la implicació dels mestres i alumnes del centre escolar, en aquest magnífic espai cultural, s'aconseguirà el principal objectiu. La intenció no és altra que fer reflexionar als xiquets i xiquetes sobre la realitat d'una manera peculiar, a través del joc-aprenentatge i visualització de taulells.

Paraules clau.

Educació artística | Projecte interdisciplinar | Museu | Taulells | Igualtat de gènere.

Abstract.

Contemporary topics that, unfortunately, are not the most human, raise questions about the educational base of people. As people, we have rights, freedom and gender equality. However, this last value is respected very little and from teaching at school, at home and why not in museums, these concepts can be further worked with the young, because they know, learn and they also enjoy their time in different ways.

For this reason, the choice of this fantastic space, such as the Onda Tile Museum, chosen because it helps the school and because it is a very good educational complement. As well as the importance and conception of choosing the theme of gender equality, to be more aware of the reality that surrounds us, as well as to appreciate thoughts of equality and coexistence. With the Museum, the youngest approach the concept of gender equality in a fun way.

This proposal is an interdisciplinary project, related to the Primary Curriculum and with the basic competences. Through visits and didactic activities both outside and within the Museum, it is possible to connect with the school environment of the Primary students, especially with students of the second cycle. In addition, with the involvement of the teachers and students of the school, in this magnificent cultural space, the main objective will be achieved. The intention is to make children think about reality in a peculiar way, through game-learning and visualization of tiles.

Keywords.

Art | Interdisciplinary project | Museum | Tiles | Gender equality.

2. Justificació.

A partir d'una visita al Museu del Taulell "Manolo Safont" d'Onda i activitat de qüestions de gènere en família, he detectat que, com a mestra, es pot dur a terme una programació que es puga fer realitat. Perquè en aquest espai trobem i hi ha peces meravelloses que ens poden ajudar a reflexionar sobre concepcions d'ara. Per això, pensant en la igualtat de gènere i tots els matisos que aquest concepte comporta, és necessari crear una proposta didàctica atractiva i que es puga dur a terme per a l'alumnat de 4t curs de Primària en aquest cas. Per poder entendre i valorar aquestes dificultats sobre la igualtat que estan molt presents en l'actualitat, es pensa dur-ho a terme a través del patrimoni ceràmic. Per aquestes edats i sempre pensant en les característiques de l'alumnat, l'observació i la manipulació de la ceràmica es converteix en un procediment educatiu protagonista per a desenvolupar les activitats que es proposen, ja que proporciona una gran riquesa de continguts que motiven extraordinàriament l'activitat de l'alumnat. Descobriran i es fixaran tant a casa, com a l'escola i al Museu, en la presència de figures tant masculina com femenina, reflexionaran sobre la igualtat entre un home i una dona i, finalment, també faran un taller de ceràmica sobre aquestes idees.

Els xiquets i xiquetes de 4t de Primària desenvoluparan la seua creativitat, participació i comunicació, junt amb el desenvolupament social i la construcció de valors, el sentit crític, i la socialització d'individus.

3. Introducció teòrica. Estat de la qüestió.

Aquest Treball Final de Grau té com a objectiu tractar l'art a l'aula però també fora, en espais com els museus. "Un dels problemes més greus que arrossega l'educació artística en els nostres dies és l'absurda separació entre art i educació com si anaren dues esferes aïllades unes d'unes altres, completament diferents i alienes la una de l'altra" (Acaso, 2014).

És necessari i important que els xiquets i xiquetes coneguen i valoren aquests llocs com espais on també es pot aprendre i divertir-se a l'hora. Perquè mitjançant els taulells, que formen part de la nostra cultura, del nostre dia a dia, poden arribar a pensaments i opinions tan interessants com la igualtat de gènere.

Per poder arribar a aquestes reflexions, cal conèixer la importància i la història dels museus. Moltes vegades es tendeix a la utilització de l'aula i res més. "No s'entén un museu sense una mínima intenció divulgadora, però tampoc una educació des de l'escola que no tinga en compte els importants recursos que el museu ofereix des del punt de vista educatiu" (Huerta, 2010).

És a dir, podem aprofitar aquests espais per a entendre millor l'expressió artística i a més, concepcions tan rellevants com la igualtat de gènere. Aquest és el problema de l'ensenyança, que limita tots aquests temes tan presents en l'actualitat. "En més del 80% dels casos, els museus responen afirmativament a la qüestió sobre si el museu necessita comptar habitualment amb visites escolars" (Huerta, 2010, p.57). La possibilitat i oportunitat de tenir un Museu a prop és una sort magnífica per a xiquetes i xiquetes de totes les edats, com per a les seues famílies i mestres que vulguen utilitzar aquest espai per treballar continguts i temes relacionats amb el que s'ensenya a l'aula. La idea és poder transportar-los i que vegem la realitat d'una manera més propera, situacions, pensaments i problemes d'igualtat de gènere, que han estat i estan al nostre voltant. El Museu Nacional de Ceràmica i de les Arts Sumptuàries González Martí ja fa activitats culturals i educatives per a públic escolar com es pot observar a la web del Museu <http://www.culturaydeporte.gob.es/mnceramica/home.html>. Per exemple realitzaran una visita temàtica "Una qüestió de gènere" de dimarts a diumenge durant els mesos d'abril fins a juliol d'aquest any 2019.

Suposadament, un xiquet o una xiqueta ho pot passar bé en un Museu perquè es motiva la idea d'estar en eixe espai i realitzar coses innovadores. Aquesta és la reacció que s'ha d'utilitzar per introduir i poder treballar la igualtat sense massa dificultats. "Necessitem veure als mestres i a les mestres de nou en el museu, no com a acompanyants dels seus respectius grups d'alumnat, sinó com a persones capaces de regenerar certes entitats que el museu pot i ha d'assumir com a institució oberta a públics i col·lectius diversos" (Huerta, 2011).

En definitiva, a poc a poc s'ha anat fomentant el coneixement de l'art i malgrat que alguns museus presenten crisis i dificultats financeres, molts s'han convertit de gran importància en la vida cultural. Des de l'Ajuntament d'Onda i sabent el valor històric i artístic del Museu, van decidir construir un nou edifici per poder desenvolupar totes les idees i propostes de la institució.

El Museu del Taulell "Manolo Safont" està dins d'un marc físic i social on es continua elaborant productes de ceràmica i que conformen el centre econòmic de les poblacions del voltant, amb una visió positiva cap al futur. A més, es defineix com una institució que conserva, recerca i difon la història del taulell i de la seua indústria en la Comunitat Valenciana. En la pàgina web del Museu també s'especifica el següent:

"L'objectiu és potenciar un gran Museu específic i monogràfic de taulells com a referent històric de la nostra societat i instrument de prestigi cultural per a les nostres institucions, associacions i empreses" (2018a).

La visita ja mencionada abans al Museu del Taulell "Manolo Safont", sobre qüestions de gènere en família, que es va dur a terme el 26 de gener de 2019, serveix de base i de model.

Les activitats dissenyades a continuació estan relacionades amb aquest taller i corresponent document "A què fan olor els taulells?" La guia dels mestres (2011a) i "A què fan olor els taulells?" El dossier de les famílies (2011b). A més, estan revisades pels educadors del Museu així com per la supervisió del meu tutor del TFG Marc Ribera.

En eixe moment és on vaig poder observar els diferents tallers que duen a terme en el Museu, així com la possibilitat de realitzar aquesta proposta educativa. Malgrat que el taller proposat per eixe dia tal volta no va eixir perfectament com es volia aconseguir, a causa de les edats tan menudes dels xiquets i xiquetes, no va ser un impediment molt gran, ja que, es van poder realitzar totes les activitats programades en el document del Museu (2018b). (Veure en l'annex I). En definitiva, valorada positivament, aquest taller és una referència i antecedent per pensar en aquesta proposta sobre igualtat de gènere i que es pugui fer també realitat en un futur.

4. Metodologia.

"Crec que promocionar la igualtat de gènere, desfer estereotips i prevenir la violència poden ser els assoliments d'una educació de qualitat, i un primer pas cap a la construcció d'una vida més digna per tots i totes" (Pizzuti, 2015).

El conjunt d'objectius, competències bàsiques, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació d'aquesta etapa educativa d'entre 9 i 10 anys, són els que s'han tingut en compte a l'hora de dissenyar les diferents activitats que proposa la guia, estrets del DECRET 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana.

Per això, he organitzat aquesta proposta per unitats didàctiques que es poden veure totes reflectides en l'annex II. En cadascuna d'elles, es dona resposta a les propostes curriculars d'una manera transversal i interdisciplinària, ja que engloba i treballa diverses àrees juntes, sobretot l'àrea de Valors Socials i Cívics, Valencià i Educació Artística.

Cal destacar, que s'han dissenyat una sèrie d'activitats que en conjunt tenen uns objectius generals que poden ser els següents:

- Conèixer i treballar la igualtat de gènere a través del taulell al Museu i a l'aula.
- Reflexionar sobre les qüestions i activitats plantejades sobre gènere i estereotips.
- Valorar i respectar les opinions de la resta de companys.

Tot i que la següent proposta no es va a dur endavant, gràcies a l'estada en pràctiques al col·legi Josep Iturbi de Borriana, he pogut conèixer l'alumnat de 4t i, per això, he dissenyat aquest projecte que es podria adaptar a una classe de 4t curs de Primària d'uns 25 alumnes, d'una localitat propera a zones de tradició en la producció de taulells (província de Castelló).

4.1 Cronograma.

En aquest cronograma podem veure de forma més visual i ràpida l'organització de les unitats didàctiques. Dins de cada unitat tenim el nombre d'activitats que es realitzarien amb el seu títol i duració. Cal remarcar que tant la unitat didàctica 1 com la 2 les activitats es divideixen en diferents dies de la setmana. En canvi, la unitat didàctica 3 es duria a terme al Museu i per tant es realitzarien totes les activitats eixe mateix dia. Per acabar, les unitats didàctiques 4 i 5 tenen la seua pròpia i única activitat cadascuna, i per tant el seu corresponent dia durant l'última setmana del mes.

UNITAT DIDÀCTICA 1			
Activitat 1	Duració: 50'	Activitat 2	Duració: 50'
Títol: Debat a classe		Títol: Identifiquem taulells	
UNITAT DIDÀCTICA 2			
Eixida del centre	Duració: 2 hores	Activitat posterior	Duració: 50'
Títol: Visita a una fàbrica		Títol: Debat a classe	
UNITAT DIDÀCTICA 3			
Activitat 1 Museu	Duració: 15'	Activitat 2 Museu	Duració: 30'
Títol: Introducció teòrica		Títol: Observació dels taulells al llarg del temps	
Activitat 3 Museu	Duració: 30'	Activitat 4 Museu	Duració: 1 hora
Títol: Posada en comú i anàlisi d'un taulell		Títol: Elaboració d'un taulell	
UNITAT DIDÀCTICA 4		UNITAT DIDÀCTICA 5	
Exposició Aula	Duració: 1 hora	Avaluació	Duració: 30'
Títol: Exposició dels taulells elaborats		Títol: Avaluació del projecte	

Taula 1: cronograma de les diferents activitats de la proposta.

4.2 Desenvolupament de les unitats.

Aquest projecte es podria dur a terme durant un mes. Així que la primera setmana es realitzaria la unitat didàctica 1, la segona setmana del mes es faria la unitat didàctica 2, la tercera setmana es duria endavant la unitat didàctica 3 dins del Museu amb les seues quatre activitats, i finalment, l'última setmana del mes es realitzarien les unitats didàctiques 4 i 5. Cal remarcar que les activitats al Museu estan consensuades amb els educadors i especialistes de ceràmica del Museu.

Per començar en la primera unitat didàctica i abans de començar amb les eixides principals del centre, és necessari posar als xiquets i xiquetes en un context i en situacions on es puguin adonar del que ens envolta. Per això, primer, fariem unes activitats a classe que durien com a resultat un debat interessant a l'aula, per exemple, ens fixaríem en els taulells de les cases de l'alumnat, cadascú hauria d'observar-los, tant siguin els de la cuina, com els del bany, fins i tot es podrien portar fotos o imatges impreses perquè tots pogueren veure aquests taulells. Taulells que donen continguts per a treballar el tema de la igualtat de gènere, perquè no hem d'oblidar que formen part del nostre dia a dia i de la nostra societat.

"En un país com Espanya, amb una majoria de població femenina (23.654.467 enfront de 22.813.635 homes, segons l'Institut Nacional d'Estadística), la població activa de dones continua sent minoria" (Sánchez, 2017). Per això, també es podria aprofitar aquesta primera part del projecte per veure qui fa les feines de casa normalment, o qui passa més temps a la cuina o netejant. Totes aquestes informacions prèvies serien fonamentals per adquirir coneixements i entendre millor les posteriors activitats. Tindrien una durada de 50' cadascuna, incloent les reflexions que es pogueren fer sobre una fitxa d'identificació general com s'observa en la imatge 1, que els facilitaria recordar el que haurien observat al seu entorn.

OBSERVEM I IDENTIFIQUEM... TAULELLS

Elegim un.

En quina part de la casa està?

És gran o xicotet? Està sancer o trencat?

Està suau o no? Està fred o calent?

Quins colors té? T'agrada?

Què apareix? Hi ha persones?

Número de taulells
que m'han cridat l'atenció:

Imatge 1: fitxa d'identificació per a l'activitat 2. Unitat didàctica 1.

Per començar amb la unitat didàctica 2, es programa fer una eixida del centre, concretament, realitzar una visita a una fàbrica propera al centre escolar (província de Castelló). “Per a generar una societat amb major igualtat de gènere fa falta més consciència ciutadana” (Gracia,2014). La finalitat és que els xiquets i xiquetes vegem què és un ofici, el funcionament d'una taulellera, qui treballa dins, què es fa, i quin és el procediment per crear taulells semblants als que tenim a casa. La visita es duria a terme un divendres i tindria una duració d'unes 2 hores aproximadament. El desplaçament es faria amb un autobús escolar contractat pel centre i podrien accedir i vindre pares, mares o algun familiar si ho desitjara. A més, durant la visita es disposaria d'un guia o secretari que s'encarregaria d'anar plantejant preguntes als xiquets i xiquetes. Mitjançant el diàleg i la visualització d'aquest espai anirien trobant les solucions als seus dubtes.

Seguint amb aquesta unitat didàctica, la segona activitat és necessària per a dedicar un temps a fer una reflexió posterior al voltant de la visita de la fàbrica. Així que es realitzaria un debat a classe per posar en comú totes aquelles reflexions, pensaments, opinions i contestar dubtes i preguntes. La classe s'organitzaria en forma d'U” i per assegurar el torn de paraula i respectar-se, es disposaria de dos alumnes que farien de moderadors sota l'ajuda del mestre. A més, el fet de tenir material visual com fotos o algun vídeo proporcionat pels mestres o familiars en el projector, ajudaria a portar endavant aquesta xicoteta assemblea.

A partir d'aquesta tercera setmana, ja ens situem al Museu del Taulell “Manolo Safont” d'Onda, per realitzar les quatre activitats dins d'aquesta unitat didàctica 3. De la mateixa manera que amb la visita de la fàbrica, aquesta es realitzaria un divendres i tindria una durada d'unes 3 hores aproximadament, de les 11 hores del matí amb l'obertura del Museu fins a les 14 hores de la vesprada.

En el cas que la classe d'aquesta proposta de 4t de Primària fora d'Onda, la visita seria gratuïta, si no fóra així i seguint les tarifes del Museu del Taulell "Manolo Safont" que es poden veure en la pàgina web del Museu, la visita escolar amb taller didàctic té un cost de 3 euros per participant quedant exempts alguns alumnes i discapacitats. Dins d'aquesta interessant visita i continuant amb l'objectiu principal de l'educació dels xiquets i xiquetes, es durien a terme les següents activitats.

La unitat didàctica 3 començaria amb una introducció teòrica d'uns 15 minuts realitzada pels educadors del Museu, que serien els encarregats d'explicar-los amb més profunditat què és un taulell, recordant allò que haurien après amb la visita a la fàbrica. A més, amb la manipulació d'un taulell es facilitaria la comprensió de les explicacions següents. Algunes reflexions sobre el que ja haurien treballat a casa i a classe sobre les feines de casa, els oficis i quins pensaments podríem traure a partir d'ací; apropant-nos cada vegada més al concepte d'igualtat de gènere. Per aquesta visita es disposaria d'un educador, com ja s'ha mencionat anteriorment, el qual, junt amb els mestres, farien les preguntes inicials que de segur els xiquets i xiquetes podrien contestar gràcies als seus coneixements previs. És important aquesta part perquè així farien memòria i es prepararien per a les següents activitats.

Seguidament, es realitzaria l'activitat 2, com a punt de partida de les qüestions de gènere que trobaríem als taulells. És a dir, els xiquets i les xiquetes farien una observació dels diferents taulells al llarg del temps en l'exposició feta al mateix Museu. Es poden observar uns quants a les imatges 2,3 i 4 que vaig poder fotografiar el dia 26 de gener. Per apropar-los veurien diferents processos i tècniques ceràmiques de model·lat i decoració que posteriorment servirien per a realitzar el seu propi taulell, però per inspirar-se, abans seria necessària la visualització d'aquestes magnífiques peces. A més, es fixarien en la presència de la figura masculina i femenina que apareixen en aquestes peces exposades en les col·leccions permanents del Museu del Taulell "Manolo Safont".

Mitjançant l'ajuda de l'educador i escoltant les opinions i explicacions de la resta de companys trobarien situacions en les quals els homes fan les feines més pesades i altres on les dones només es dediquen a les feines de casa com netejar i cuinar, a més de la diferència de la vestimenta entre els dos gèneres, tenint les dones que tapar-se i no mostrar el seu cos. És a dir, els plantejaríem qüestions de l'estil: què estan fent, com van vestits, quina és la relació entre ells, fins i tot ens podríem fixar en els seus rostres o accions per veure els seus sentiments o estats d'ànim.

A partir d'aquestes preguntes i sempre utilitzant el diàleg i la participació activa dels xiquets i de les xiquetes, tractaríem la igualtat de gènere, trencant estereotips en les seues respostes, valorant i respectant les actituds i drets fonaments que com a home i com a dona hem de tenir per igual.

En definitiva, durant aquesta observació d'una mitja hora aproximadament dels taulells al llarg del temps, descobririen com en aquest pas per la història s'ha anat plasmant la representació d'homes i dones als taulells, visualitzant la seua forma de vida, costums, indumentària, utensilis, etc. És a dir, veient la realitat del nostre passat i com no, del nostre present, que avui en dia segur hi ha prejudicis i estereotips. D'aquesta manera, podríem fer-los reflexionar i aprofitar totes aquestes activitats perquè siguen conscients de la necessitat de transformar i arribar a una igualtat i convivència.

Imatge 2: “Socarrats valencians” època medieval. Exposició permanent Museu del Taulell “Manolo Safont”.

Imatge 3: Plafó de taulelleria profana, s. XVIII. Exposició permanent del Museu del Taulell “Manolo Safont”.

Imatge 4: Plafó de taulells, s. XIX. Exposició permanent Museu del Taulell “Manolo Safont”.

A continuació es proposa l'activitat 3 abans de passar a la part més creativa. Com al principi d'aquesta proposta amb una fitxa d'identificació general, seria interessant fer una xicoteta posada en comú de tot allò que haurien après mitjançant una fitxa semblant com es mostra en la imatge 5. En aquesta, apareix un taulell, però un diferent per a cadascun dels xiquets i de les xiquetes. Haurien d'observar-lo bé, com ja sabrien i haurien fet en casa i anteriorment en l'exposició permanent del Museu.

Seguidament, haurien d'analitzar-lo, contestant unes qüestions semblants a les que ja s'han plantejat dalt. (Quins personatges apareixen, què fan, com van vestits, sentiments, utensilis, materials, colors, l'època...) Aquesta activitat seria atractiva, ja que, d'una manera o altra, s'adonarien si estem en el passat o en el present i també posarien en pràctica el que han escoltat, comentat i reflexionat durant els diàlegs anteriors, arribant a conclusions sobre la igualtat de gènere. Aquesta activitat també podria tenir una durada d'uns 30 minuts més.

OBSERVEM I ANALITZEM... TAULELLS

Mirem la fotografia.

Quins personatges apareixen?

Què estan fent?

Com van vestits?

Estan contents? Què expressen?

És del passat o d'ara? T'agrada?

Imatge 5: fitxa d'anàlisi de l'activitat 3 de la sessió 7.

L'activitat 4 és l'última que es realitzaria en aquest matí al Museu, consta d'un taller on els xiquets i xiquetes elaborarien el seu propi taulell. Intuint que seria la part més esperada per tots i sobretot la més creativa, ja que, decorant-lo en relleu o mitjançant estampacions, cada alumne crearia i plasmaria un taulell amb allò que més li haguera agradat o cridat l'atenció. L'objectiu seria plasmar eixes idees d'igualtat i convivència a les quals haurien arribat. Manipulant el fang i emprant colors especials per a la ceràmica també coneixerien de primera mà la simple experiència d'elaborar un taulell, dins del Museu i amb totes les eines i materials necessaris a l'abast i sota la supervisió dels educadors i mestres. Aquest taulell es realitzaria amb un fang que no fa falta coure, per la qual cosa, se'l podrien endur al moment. Per aquest taller, es disposaria d'un expert en ceràmica, per explicar, ensenyar, guiar i ajudar en tot allò que els xiquets i xiquetes necessitarien. Aquesta activitat tindria una durada d'una hora inclús un poc més.

Per acabar amb el projecte i ja situats en l'última setmana del mes, es proposa la unitat didàctica 4, que tractaria d'una exposició dels taulells dels xiquets i xiquetes que haurien fet en l'última activitat realitzada al Museu del Taulell "Manolo Safont".

Per parelles, anirien mostrant les seues creacions a la resta de companys, explicant allò que més els haguera paregut interessant, que materials o textures haurien utilitzat, perquè l'haurien decorat d'eixa manera, en què haurien pensat o s'haurien inspirat a l'hora de decorar-lo... i tot seguit rebrien preguntes d'aquells companys que volgueren saber més sobre els taulells exposats en eixe moment. L'exposició es duria a terme en l'aula i tindria una durada d'una hora també, podent ampliar aquest temps si es considerara necessari.

4.3 Avaluació.

L'última unitat didàctica, número 5, està relacionada en l'apartat d'avaluació. A més de poder fer una avaluació quantitativa on seria interessant que ells mateixos realitzaren una enquesta senzilla per a valorar la capacitat de reflexió, tenint en compte l'edat i les opinions diferents que podrien tenir, també és fonamental realitzar una qualitativa. Així que en l'enquesta de l'alumnat es mostra també un apartat de preguntes obertes, ja que, estan en 4t de Primària i ens poden donar idees, propostes de millora i observacions al voltant del projecte. (Veure en l'annex III).

Només amb el simple fet d'haver-los fet reflexionar ja estaria assolit l'objectiu principal de la unitat didàctica i del projecte. Per això, he dissenyat uns criteris d'avaluació que hauria de tenir el mestre a l'hora de valorar i avaluar els alumnes i la proposta en general. El que tindria més valor seria la participació dels xiquets i xiquetes al llarg d'aquestes activitats, així com el respecte i treball cooperatiu entre companys i la creativitat en les últimes activitats. (Veure en l'annex IV).

4.4 Materials.

Pel que fa a l'apartat de materials, ja queden especificats cada un en les unitats didàctiques i activitats corresponents, però en general es necessitarien taulells per a la seua observació i manipulació, unes fitxes ja preparades anteriorment per a realitzar-les els xiquets i xiquetes en eixe moment, i fang per fer el taulell final junt amb les eines necessàries per a estampar i decorar-lo com plantilles, motles, utensilis i diferents textures. Tots aquests materials seran utilitzats segons les instruccions dels ceramistes. Un altre punt és el desplaçament per a les visites de la fàbrica i del Museu del Taulell "Manolo Safont" que es farien amb autobús. També cal remarcar els recursos personals com els mestres i tutors, els educadors i experts del Museu.

5. Conclusions.

Com ja s'ha mencionat en l'estat de la qüestió, necessitem que l'art i els espais museístics que poden complementar l'ensenyança fora de l'aula arriben a tenir la rellevància que es van guanyant a poc a poc. És a dir, podem aprofitar aquests espais per a entendre millor l'expressió artística i a més, concepcions tan importants com la igualtat de gènere. Aquest és el problema de l'ensenyança, que de vegades limita tots aquests temes tan presents en l'actualitat. A més, es fa evident la necessitat d'un canvi de perspectiva i pensament al voltant del concepte igualtat de gènere, donant-li la importància que es mereix i la visibilitat des dels més menuts. L'educació comença des dels nostres primers anys de vida i tot el que anem aprenent és fonamental per a la nostra formació completa com a persona. La igualtat de gènere també s'ha de tractar i treballar com qualsevol altre contingut en xiquets i xiquetes de tota l'etapa de Primària.

Gràcies a l'estada en pràctiques al col·legi Josep Iturbi de Borriana a la classe de 4t curs de Primària, i amb la visita que vaig poder realitzar al Museu del Taulell "Manolo Safont" d'Onda sobre qüestions de gènere, puc arribar a unes conclusions sobre la proposta que plantege. Malgrat que aquest projecte no s'ha endut endavant, les expectatives han de ser bones i s'ha de ser optimista. Durant aquest procés d'elaboració sempre m'he plantejat que el més important és aconseguir el principal objectiu d'aquesta proposta. És un projecte interdisciplinar perquè supera les divisions de les diferents àrees del Currículum de Primària intentant juntar-les per aconseguir un aprenentatge global. La intenció seria aconseguir que els xiquets i les xiquetes siguin capaços de valorar i reflexionar sobre la igualtat de gènere, a més de desenvolupar la creativitat, participació i comunicació, la construcció de valors, el sentit crític, i la convivència igualitària.

També cal dir que aquesta proposta es podria adaptar a qualsevol aula i també per a qualsevol edat sempre modificant o tenint en compte la intensitat i estructura de les activitats i eixides del centre, així com les característiques i necessitats de l'alumnat.

Pel que fa a les primeres activitats de la proposta, s'espera que l'alumnat sàpiga reflexionar i poder realitzar un xicotet debat inicial, malgrat que potser no han tractat aquests temes amb profunditat, és interessant partir des dels seus coneixements previs i així poder aconseguir un millor i gran avanç. A més, des de casa, els seus familiars podrien ajudar als xiquets i xiquetes a identificar alguns taulells per realitzar la fitxa que posteriorment es comentaria a classe.

Les eixides del centre sempre són beneficioses per assolir i vore d'una forma més pràctica els continguts que es poden treballar a classe, per això, tant la visita a la fàbrica com al Museu, resulten de gran importància i per tant, és rellevant saber què podria passar, quines són les reaccions i opinions dels xiquets i xiquetes i si de veritat s'aprofita aquest temps fora de l'aula. En principi, de segur que no hi ha cap classe de problema, només podria existir una falta d'atenció o participació per part de

l'alumnat, no obstant això, tant els mestres com els experts en els dos espais sempre fan el possible perquè aquests comportaments i respostes no es produïsquen o es rectifiquen de la millor manera. Pel que fa a les fitxes, ja estan proporcionades pel mestre i per tant estan pensades amb les característiques de l'alumnat de 4t de Primària, són de fàcil execució i amb respostes bastant obertes.

L'elaboració del taulell hauria de ser una de les activitats més volgudes i esperades dels xiquets i xiquetes, la seua actitud s'intueix que seria bona aconseguint unes creacions molt interessants, amb varietat i molta creativitat. Tindrien referències per a realitzar les seues creacions i l'ajuda i materials necessaris per a elaborar-lo sense problema.

Per acabar, als xiquets i xiquetes de Primària quasi sempre els resulta interessant i emocionant poder compartir amb la resta de companys les seues creacions, volen explicar-los perquè han creat eixe taulell, com ho han fet i quines coses han utilitzat. Se senten més participants d'aquest projecte i reflexionen sobre la igualtat de gènere al mateix temps que exposen els seus arguments. Sol ser una eina molt bona de motivació el fet d'eixir a comentar els seus taulells ells mateixos i rebre l'atenció i satisfacció dels companys.

Aquest projecte interdisciplinari ajuda a millorar les relacions entre els alumnes i saber la importància de la convivència, a valorar i apreciar la igualtat de gènere i aprendre a ser millors persones a la vegada que es diverteixen i integren nous continguts i coneixements a la seua vida. Així com saber coordinar-se entre el professorat del centre i els integrants dels espais com el Museu, on últimament són els que s'adapten a les característiques i necessitats de les classes per fer realitat els projectes que es vulguen dur endavant.

Finalment, la possibilitat que els pares i mares puguin estar dins d'aquest procés d'aprenentatge com es pot observar en les primeres activitats d'identificar taulells a casa com en la visita a la fàbrica, sempre serà una font de motivació per als alumnes i unió entre l'escola i la família.

En conclusió, "la visita a un museu és una iniciativa educativa des de l'àmbit no reglat que serà més enriquidora per a l'alumnat si realment es té la vocació d'influenciar en el seu procés educatiu per les dues parts, entre el formal de l'escola i el no formal del museu" (Ribera, 2006). Després d'haver dissenyat aquestes unitats didàctiques en les seues corresponents activitats, crec que aquesta proposta resulta innovadora pel fet de transportar als més menuts a espais tan meravellosos i que serveixen com a complement educatiu com ho és el Museu del Taulell "Manolo Safont" d'Onda, on tenim la possibilitat de mitjançant el taulell, ajudar a tractar temes com la igualtat de gènere. Amb l'ajuda dels educadors, els alumnes són participants d'aquest projecte i s'apropen a pensaments d'igualtat i convivència al mateix temps que gaudeixen d'una forma diferent.

"L'educació no canvia el món, canvia a les persones que van a veure el món" (Freire).

6. Referències bibliogràfiques.

Acaso, M. (2014). El museo como excusa: visiones fronterizas entre arte y educación. Recuperat de <https://mariaacaso.es/educacion-disruptiva/2014-el-museo-como-excusa-visiones-fronterizas-entre-arte-y-educacion/>

Generalitat Valenciana. (2014): Decreto 108/2014. Diario Oficial de la Comunidad Valenciana.

Gracia, P. (2014). ¿Desigualdad de género doméstica? España y Europa. El Diario.

Huerta, R. (2010). Maestros y museos. Educar desde la invisibilidad. València: Universitat de València. Servei de publicacions.

Huerta, R. (2010). ¿Qué esperan los museos de los maestros?, Revista In-Visibilidades (0), p.57

Huerta, R. (2011). EARI Educación Artística. Revista de Investigación. nº 2. Universitat de València.

Museu del Taulell "Manolo Safont" d'Onda. (2018a) www.museoazulejo.org

Museu del Taulell "Manolo Safont" d'Onda. (2018b) Recuperat de <http://www.museoazulejo.org/upload/20190117123313.gendere%20als%20taulells%20del%20museu.pdf>

Museu Nacional de Cerámica i de les Arts Sumptuaries Gonzàlez Martí. (2019) <http://www.culturaydeporte.gob.es/mnceramica/home.html>

Pizzuti, G. (2015). Caminos de igualdad: una propuesta para trabajar el género en el aula. Recuperat de https://www.eldiario.es/desigualdadblog/Caminos-igualdad-propuesta-trabajar-genero_6_467963218.html

Revista EARI. Educación Artística Revista de Investigación, www.revistaeari.org

Ribera, M. (2006). Estrategias de los maestros en el museo. Experiencias didácticas en el Museo del Azulejo "Manolo Safont", treball d'investigació, València: Universitat de València.

Ribera, M. (2011a). A què fan olor els taulells? La guia dels mestres. Onda, Castelló: Fundació Museu del Taulell "Manolo Safont" i CatalunyaCaixa.

Ribera, M. (2011b). A què fan olor els taulells? El dossier de les famílies. Onda, Castelló: Fundació Museu del Taulell "Manolo Safont" i CatalunyaCaixa.

Sánchez, E. (2017). Paso atrás en la igualdad de género. El Mundo.

7. Annexes.

7.1 Annex I.

Document 1 Gènere als taulells del Museu.

El Museu del Taulell posa en marxa un nou taller familiar dins del programa educatiu "Dissabtes de ceràmica".

ACTIVITAT: "QÜESTIONS DE GÈNERE ALS TAULELLS DEL MUSEU"

DESTINATARIS: Tots els membres de la família

DATA: 26 de gener de 2019

HORARI: 11.00 a 14.00 h

LLOC: Museu del Taulell «Manolo Safont»

Amb la falda i el devantall les dones han de cuinar

Dissabtes de ceràmica és una iniciativa de l'Ajuntament d'Onda que consisteix en tallers ceràmics per a famílies al Museu del Taulell els dissabtes al matí. Continuant amb una de les funcions principals del centre museístic: *la difusió i educació entre els més petits*, i amb el propòsit d'apropar el Museu a un públic divers s'han programat activitats didàctiques en les que puguin participar tots els membres d'una mateixa família. Els tallers es desenvolupen alguns dissabtes al matí de les 11:00 a les 14:00 hores, amb l'objectiu que les famílies puguin aprendre junts i gaudir d'una manera diferent.

La propera sessió està programada per al dissabte 26 de gener. En aquesta ocasió, estrenem nova proposta didàctica on es pretén apropar grans i menuts a distints processos i tècniques ceràmiques de model·lat i decoració per a realitzar la nostra pròpia creació artística. Per a inspirar-nos, prendrem com a punt de partida les qüestions de gènere que trobem als taulells, fixant-nos en la presència de la figura masculina i femenina que apareix a les peces exposades de les col·leccions permanents del Museu.

Avui homes i dones treballen junts

7.2 Annex II.

Tables Unitats didàctiques

UNITAT DIDÀCTICA 1	
Objectius: Valorar les opinions de la resta de companys sobre igualtat de gènere. Reconèixer les petjades del nostre passat cultural com els taulells. Saber buscar ajuda i planificar-se la feina.	Continguts: Valoració i acceptació de les aportacions dels altres. Reconeixement de les contribucions culturals i materials que van fer els sers humans del passat a la nostra cultura. Busca d'orientació o ajuda quan es necessita de manera precisa. Planificació i organització de projectes individuals.
Competències clau: 1.º Comunicació lingüística 4.º Aprendre a aprendre	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> • Reflexions • Fotos • Fitxes d'identificació • Llapis
Activitats: 1. Organitzar un debat a classe per saber quins són els coneixements previs de l'alumnat. 2. Identificar taulells que tenen a casa i a partir de l'elecció d'un realitzar una fitxa d'identificació.	

UNITAT DIDÀCTICA 2

Objectius: Visitar una fàbrica. Ampliar coneixements sobre els oficis i tasques entre homes i dones. Sentir responsabilitat de grup i individual. Escoltar i respectar les intervencions i reflexions.	Continguts: Transformació d'idees en accions. Compromís de grup i responsabilitat individual. Estratègies i normes d'interacció oral apreses: escoltar atentament, respectar les intervencions, els sentiments i experiències dels altres, posant-se en el seu lloc.
Competències clau: 1.º Comunicació lingüística 3.º Competència digital 6.º Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> • Fotos • Reflexions • Autobús • Guia
Activitats: 1. Ixir del centre, fer una visita a una fàbrica d'Onda. 2. Organitzar un debat a classe per reflexionar sobre la visita.	

UNITAT DIDÀCTICA 3

<p>Objectius:</p> <p>Interessar-se i gaudir dins d'un museu.</p> <p>Saber reflexionar sobre gènere. Interpretar els taulells.</p> <p>Vore accions de desigualtat en el passat i ara en el present.</p> <p>Elaborar un taulell de fang amb creativitat.</p> <p>Saber utilitzar els materials i eines necessàries.</p>	<p>Continguts:</p> <p>Interés i gaudi de les possibilitats que ens ofereixen els diferents entorns artístics: museus, exposicions, galeries d'art.</p> <p>Valors, drets i deures de les persones.</p> <p>Nocions de canvi, causa, conseqüència, empatia, duració i simultaneïtat, evidència i interpretació històrica.</p> <p>Creativitat.</p> <p>Expressió d'opinió.</p>
<p>Competències clau:</p> <p>4.º Aprendre a aprendre</p> <p>5.º Competències socials i cíviques</p> <p>6.º Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor</p>	<p>Recursos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexions • Taulells exposats • Fitxa • Llapis • Fang • Eines • Motles • Textures • Colors • Tovalloles
<p>Activitats:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Introducció teòrica per part dels educadors als xiquets. Reflexionar sobre el que ja saben i manipulació d'un taulell. 2. Observar els diferents taulells al llarg del temps en les exposicions permanents al Museu i fixar-se en la presència masculina i femenina que apareixen en les peces. 3. Posar en comú les reflexions i realitzar cadascú la fitxa d'anàlisi d'un taulell diferent. 4. Elaborar el seu propi taulell de ceràmica, plasmant les seues idees i decorant-lo amb els materials necessaris. 	

UNITAT DIDÀCTICA 4

Objectius:

Esforçar-se.
 Exposar les seues pròpies creacions.
 Comunicar-se de forma no verbal tant verbal durant un discurs o exposició. Respectar a la resta.
 Ser creatiu.

Continguts:

Esforç, força de voluntat. Constància i hàbits de treball.
 Capacitat de concentració.
 Utilització d'elements del llenguatge no verbal com a complement a la comunicació (moviments, expressió facial, gestos, etc.) i del verbal (pauses, to, etc.) per a emfatitzar el contingut del discurs.
 Creativitat.

Competències clau:

1.º Comunicació lingüística
 6.º Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

Recursos:

- Reflexions
- Taulells

Activitats:

1. Realitzar una exposició, per parelles, a l'aula, dels seus taulells.

UNITAT DIDÀCTICA 5	
Objectius: Saber valorar el projecte en general. Avaluar les activitats i la pròpia participació en elles. Opinar i observar propostes de millora.	Continguts: Avaluació del projecte i el producte amb ajuda de guies. Exploració dels sentiments i emocions pròpies i dels companys.
Competències clau: 4.º Aprendre a aprendre 7.º Consciència i expressions culturals	Recursos: <ul style="list-style-type: none"> • Enquesta
Activitat: 1. Completar l'enquesta d'avaluació i escriure observacions si es creu necessari.	

7.3 Annex III.

Tabla Enquesta autoavaluació (alumnat)

ENQUESTA D'AUTOAVALUACIÓ							
Nom de l'alumne:			Data:				
<p>En cadascuna de les següents afirmacions, cal fer un cercle al número que millor s'ajuste a la vostra participació i adquisició d'objectius sobre aquest projecte de la igualtat de gènere. Finalment, teniu un apartat de preguntes obertes per contestar amb sinceritat sobre aquesta proposta.</p>							
Aspectes a valorar							
He realitzat les fitxes corresponents.			1	2	3	4	5
He reflexionat en classe i en el Museu.			1	2	3	4	5
He tingut un bon comportament tant dins com fora de l'aula.			1	2	3	4	5
He respectat les opinions sobre gènere dels meus companys.			1	2	3	4	5
He participat en els debats i reflexions que s'han fet.			1	2	3	4	5
Ara ja conec el món del taulell i dels museus.			1	2	3	4	5
Sé la importància del concepte igualtat de gènere.			1	2	3	4	5
He realitzat un taulell creatiu i l'he exposat a l'aula.			1	2	3	4	5
OBSERVACIONS: En aquest projecte, has après coses noves? T'ha agradat el projecte? Què és el que més t'ha cridat l'atenció? Voldries fer alguna altra cosa o realitzar altres activitats? Què podries millorar del projecte?							

7.4 Annex IV.

Tabla Criteris d'avaluació (Mestre)

CRITERIS D'AVALUACIÓ	VALORACIÓ
Valoració dels continguts i competències adquirits o desenvolupats en les unitats didàctiques.	30%
Realització adequada de les fitxes d'identificació i anàlisis de taulells.	20%
Valoració d'actituds i treball al Museu i a l'aula. Escolta les explicacions i opinions de la resta. Participa activament en les activitats dissenyades. S'esforça i és creatiu. Col·labora amb els seus companys i s'ajuden.	50%